

Передерієнко Надія, Чабан Оксана

Видавничо-поліграфічний інститут НТУУ «КПІ», м. Київ

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ВИДАВНИЧО- ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Сучасне зовнішнє середовище підприємств характеризується високим ступенем складності, динамізму і невизначеності. Адаптація до змін у зовнішньому середовищі є основною умовою ефективного функціонування підприємства і збереження своїх конкурентних переваг.

Найбільш узагальнено конкурентоспроможність підприємства можна визначити як потенційну або реалізовану здатність підприємства до ефективного довготривалого функціонування у релевантному зовнішньому середовищі. Конкурентоспроможність підприємства ґрунтується на конкурентних перевагах підприємства; визначає здатність підприємства витримувати конкуренцію на певному ринку; відображає позицію даного підприємства відносно конкурентів. [1, с.57]

Чинники, що впливають на рівень конкурентоспроможності підприємства, базуються на багатьох класифікаційних ознаках, в тому числі за місцем виникнення –зовнішні (екзогенні) і внутрішні (ендогенні). В даному дослідженні розглядаються зовнішні чинники, що впливають на конкурентоспроможність підприємств галузі.

Зовнішнє, по відношенню до підприємства, середовище може бути умовно розподілено на окремі складові. Для підприємства галузі основними складовими є середовища соціальне, політичне та економічне.

До чинників соціального середовища, які впливають на конкурентоспроможність підприємств видавничо-поліграфічної галузі, слід віднести попит на видавничу та іншу друковану продукцію, зниження рівня платоспроможності населення, скорочення реальних доходів населення, загальна тенденція витіснення електронної книгою друкованих видань. Зростання конкуренції між електронними і паперовими виданнями - це загроза, перш за все, для поліграфічних підприємств та їх фінансово-економічного стану. Зі скороченням замовлень на друкування книжкових видань значно зменшилось завантаження друкарського обладнання, скоротилися грошові обороти, з'явилась необхідність у підприємств, які друкували книжкову продукцію, збільшувати частку випуску іншої продукції. Зменшення накладів друкованих видань призводить до зростання ціни книги, що викликає ланцюгову реакцію до зменшення попиту через дорожнечу книжкової продукції.

Чинники політичного середовища: стабільність уряду, регулювання діяльності суб'єктів господарювання, зростання чи зменшення ролі уряду як замовника, рішення уряду щодо підтримки окремих галузей підприємств.

Основні фактори економічного середовища: дефіцит державного бюджету, відсоткові ставки банківських кредитів, темпи інфляції, система оподаткування, нестабільність курсу гривні. Дефіцит державного бюджету призводить до скорочення або припинення фінансування і дотації для підприємств державного підпорядкування. Державне замовлення на виробництво навчальної літератури, фінансування програми «Українська книга» дає деякий позитивний вплив на ефективність функціонування підприємств видавничо-поліграфічної галузі. Але прийнята програма у 1995 році «Державна програма розвитку національного книговидавництва і преси на період до 2000 року», яка передбачала розвиток паперового виробництва та модернізації поліграфічних фабрик, не була належним чином профінансована і реалізована [2, с.28].

Висока ціна відносно довгострокового кредиту не дає можливості поліграфічним підприємствам здійснювати оновлення техніко-технологічної бази.

Підприємства галузі в значній мірі використовують імпортні сировину і матеріали. Більшу частину паперу Україна отримує з Росії, Польщі, Норвегії. Целюлоза імпортується з Росії, де більшість паперових підприємств володіють базою виробництва цієї сировини. Тому за підвищення курсу іноземної валюти у 2013-2015 роках значно зросли матеріальні витрати підприємств і, як наслідок, собівартість продукції, що призвело до зменшення прибутку, який є джерелом ресурсів боротьби за ринок.

Часткове скасування пільг по оподаткуванню підприємств галузі у 2016 році в частині податку на додану вартість спричинило іммобілізацію оборотних коштів, що негативно вплинуло на фінансовий стан.

Представлена вище сукупність чинників, що впливають на конкурентоспроможність, визначає зовнішнє середовище, у якому необхідно працювати підприємствам і ті моменти, які вони мають враховувати при розроблені стратегії свого розвитку.

Література:

1. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г.Л. Азоев – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 208 с.
2. Індутна К. Напрями державної підтримки книговидавництва в Україні // Економіка України. – 2010 - №2 – с.24-32